

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kmetški ljudje po liberalizmu hudo izdelani.

Liberalno dobo pri nas bodo kmetški ljudje dolgo pomnili in mnogo vode mora po Muri, Dravi in Savi odteči, preden bodo vse rane zaceljene. Ves kmetški stan bil bi gotovo vničen, ako bi ne bil l. 1879 zmagal grof Taaffe pri volitvah v državni zbor. Ta minister je, podpiran od konservativnih in narodnih poslancev, vsaj za prvo silo dal kmetškim ljudem na korist potrebnih postav.

Takšne nove postavbe so: postava zoper ponarejanje vina, zoper vvažanje ruskih in rumunskih goved, zoper oderuhe, postava o posojilnicah, o zlaganji zemljišč, o polajšanji za prelaganje vknjiženih dolgov. Dalje pripravlja isto ministerstvo novih prav potrebnih postav, n. pr. novo colninsko postavo, ki bode tujej moki, zrnju in klavnej živini meje zapirala z večjo colnino. Ista vlada je odobrila več kmetijstvu koristnih deželnih postav, ter na Českem in Tirolskem ustanovila posebno deželno kulturno svetovalstvo. Tudi namerava predrugaiti sedanje dedno pravo.

Vendar to je le začetek. Treba je še več storiti, ako hočemo kmetški stan pogina rešiti. Da se to zgodi, imamo sedaj več upanja, ker se tudi kmetje sami začenjajo gibati in pogovarjati o skupnih shodih. Takšen shod bil je nedavno na Dunaji, kder se je bilo sešlo okoli 4000 nemških kmetov iz spodnje Avstrije. Naposled so sprejeli precej dolgo spomenico, katero so podpisali in poslali visokej cesarskej vladi. V tej spomenici navajajo mnogo tirjatev, katerih je veliko prav gotovo opravičenih in o katerih je tudi „Slov. Gospodar“ pogosto govoril. Nekoliko tirjatev pa ni tako opravičenih in nekatere so celó nemogoče.

Tirjajo pa tamošnji kmetje to-le: naj vlada osnuje komisijo mož strokovnjakov, ki naj uzroke sedanjemu propadanju kmetškega stanu preiščejo in potem vladi nasvetujejo pomočkov. Dalje tirjajo kmetške zbornice, v katere se volijo sami kmetje in ti potem svetujejo, kakšnih postav da je kmetškim ljudem treba. Dalje zahtevajo, naj se za vknji-

žene dolgove s pomočjo državnih denarjev dovoli nova rešitva. Tirjajo tudi visoko colnino na tuje zrnje, moko, predivo, klavno živino, dalje naj se odpravi ves indirektni davek in užitnina od poljskih pridelkov ter uvede samo dohodnina in davek od premoženja. Želijo 6letno šolo združeno z napredovalnimi kurzi in nedeljskim podučevanjem, edini sin kmeta bi naj vojaščine prost bil, srenje bi naj imele več govoriti pri ženitvah, šolah, legaliziranji, krošnjarstvu, krčmah, nalaganji dače; dovoliti bi se imela menjša cena soli, pridelovanje tobaka, nova domovska postava, bolje po ceni sodstvo; zaukazalo pa bi se naj splošno zavaranje premoženja in življenja, branilnicam in bankam bi se naj prepovedala dobičkarija in zoper oderuštvo uvedle še ostreje postavbe. Naposled še zahtevajo, naj se Judom ne pušča prejemati javnih služeb in tudi bi jim naj bilo zabranjeno kakšen dolg dati vknjižiti na kmetško posestvo.

To so poglobitve želje nemških kmetov spodnje avstrijskih. Liberalni listi so se tirjatvam samo rogali in zasramovali, konservativni pa jih objavljajo in o njih obširneje razpravljajo.

Krivicе, ki se Slovincem godijo na učiteljških.

(Govor drž. poslanca dr. Vošnjaka v drž. zboru.)

II. Ko je deželni šolski svet Koroški vender ukazal, naj se nemščina kot učni jezik v slovenskej Koroškej upelje, imelo je občinsko zastopstvo v Svecāh dne 24. oktobra 1869 občinsko sejo in naredilo ukrep, iz katerega si z dovoljenjem gospoda predsednika usojam čitati nekaj mest, ker so pomenljiva za vse ljudske šolske razmere v Koroškej. To občinsko zastopstvo pravi v tem svojem ukrepu, kateri je tudi deželnemu šolskemu svetu objavilo (bere): „V gori omenjenem dopisu (deželnega šolskega sveta od 1. oktobra 1869) se nam zdi izrečeno, da se ne namerava samo pouk nemščine v našej šoli, nego da se hoče tudi kot učni jezik upeljati in se pri tem sklicuje na nujne želje več občin“.

Kdor odkritosrčno želi upeljavo nemščine kot učenega predmeta, ima naj jo, mi se temu ne protivimo. A nam morajo biti njih želje toli menj kot ravnilo, ker vemo iz lastne izkušnje, na kak način so se take želje in prošnje delale. (Čujte! čujte! na desnici.) Mi izprevidamo korist nemščine prav dobro; mi odločno trdimo, da je tudi slovenščina koristna. Če je torej korist splošno ravnilo, morali bi Slovenci v Koroški odločno zahtevati, da se v vseh šolah v nemških okrajih tudi slovenščina kot obligatni učni predmet upelje. Kaj takega pa bi nemški Korošci odločno zavrnil in vendar bi jim bilo priučenje slovenščine isto tako koristno, kakor priučenje nemščine in mi trdimo, da bi bila nujna potreba, da se slovenščina upelje v nemške šole, ker se Nemci po slovenskih krajih večkrat kot uradniki nastavljajo in vendar ne umejo slovenščine, če Slovenci v nemških krajih kot uradniki službujejo, gotovo nemščino razumejo.

Ta občina pravi dalje: „Mi ljubimo svoje otroke, mi po moči skrbimo za njih blagor. Če bomo videli, da kateri potrebuje za svoj napredek nemščine, skrbeli bomo, da si jo priuči, a ne v ljudski šoli, kjer se, kakor uče izkušnje, le čas gubi s tem, marveč poslali bomo svoje otroke na nemško stran v službo, kjer bomo brez ljudske šole in ne da bi ljudski šoli odzimali dragi čas, dosegli dva namena, namreč otroci uče se nemški, pri tem pa tudi življenja mej tujimi ljudmi in se z njihovim poljedelstvom vpoznajo“. Iz teh uzrokov pravi dalje, da želi, naj se pri njej upelje slovenščina kot učni jezik in ne nemščina in sklicuje se na državni šolski zakon, po katerem ni namen šole samo ta, da se učenci nauče raznih predmetov, kar je mogoče le v materinščini, marveč, da mora ljudska šola mišljenje otrok vzbujati, da kot odrasčeni ne blebetajo samo, marveč da bodo tudi samostojno misliti in delati mogli. In kako se more to mišljenje drugače vzbuditi nego v materinščini? To je nemogoče v jeziku, otrokom neumevnem. Občinski zastop omenja dalje: „Mi smo prosti kmetje, zato ne moremo umeti, da se nam hoče kot učni jezik usiliti tuj jezik. To usiljevanje nemščine moramo kot posezanje v naše družinske pravice smatrati. Zato moramo je z odločnostjo odbijati in zahtevati, da učni jezik pri nas ostane slovenščina.“ Konečno pravi: „Da mi ne iz sovraštva proti nemščini, temveč jedino le iz skrbi za blagor svojih otrok gori omenjeno zahtevamo, smo uže v zapisniku uzroke obširno naveli“.

A ne samo te, nego tudi druge občine v Koroški so prosile za upeljavo slovenščine kot učenega jezika. Tu morem navesti, da je občina sv. Jakob v Rožnej dolini uže večkrat deželnemu šolskemu svetu poslala prošnjo za upeljavo slovenskega učenega jezika. Tako tudi občina Kazase pri Plajberku in občina Jezero. Razvida se uže iz tega, da je trditev, da se le nemščina zahteva za učni jezik, neresnična. Reklo se je vsakako prebival-

stvu, da je potrebno, da zna nemški in da se nemščina le v ljudski šoli priuči. A odkar velja šolski zakon za ljudske šole, prepričali so se v Koroški vedno bolj in bolj, da uspehi ljudski šoli niso primerni. Na one vloge, katere ste prej omenjali pred visoko zbornico, je deželni šolski svet odločil, naj vse ostane pri starem, namreč pri dozdanjem učenem načrtu in je ob jednom naročil učiteljem, naj vsaj po Veliki noči zaženo pouk v nemščini osobito pri pisanji, branji in vidnem poučevanju in z vso marljivostjo nadaljujejo. (Čujte! na desnici), da tako, kakor se izraža deželni šolski svet, dobe kmalu dovoljno število besedij in oblik in naposled vedno večje razumljenje in spretnost v nemščini, da se ta lahko kmalu z uspehom rabi kot učni jezik. Torej trditev, da so vse srenje želele nemščino za učni jezik — to sem ravno dokazal — je neresnično.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Jesih dobro zdravilo.

Jesih ali ocet se je zopet v najnovejšem času začel od mnogo strani kot zdravilo priporočevati. Hrbtanec z jesihom si dobro vmivati, vzame marsiktero slabost telesno in krepča in oživlja truplo. Na dalje je voda z jesihom pomešana izvrsten pomoček, da se vse gujjičoe tvarine iz ust in nosne votline odpravijo, če se usta in nosna votlina z jesihovo vodo pridno izpirajo. Francoski zdravniki priporočajo zmes iz 1 litra ječmenove sleze, 100 gramov navadnega jesiha in 120 gramov medu pri legarji kot izvrstno zdravilo. Bolenik si mora s to zmesjo vsak dan po dvakrat usta izprati in potem malo gobo v to tekočino pomočiti, si jo pod nos držati in tako to tekočino v se dihati, kolikor nje le more.

Če se brž v početku boleznii tako začne postopati, brž ko se prva znamenja legarja pokazujejo, bolezen nikdar tako huda ne postane in boleniki si morejo sami povedana zdravila rabiti. To priprosto in skušeno zdravilo zasluži, da se po časnikih bolje in bolje razglasi.

Kokošim pomagati, ktere ne morejo znesti.

Prigodi se mnogokrat, da kokoši ne morejo znesti in da vsled tega poginejo. Narejajo se jim namreč v jajniku predebela jajca tako, da se jih potem ne morejo otrebiti. Posebno rado se to kokošim primeri ob času ržene žetve. Rženi otrobi imajo neko ostro tvarino v sebi, ktera kri razvraži, pri konjih posebno srbečico na koži in vnetje trepavnic, pri svinjah vnetje parkljev in pri kokoših prej ko ne razdraženje v črevah napravi. Vsled tega razdraženja postanejo čreva suha, po kterih se jajca ne morejo naprej pomikati. Včasih se napravi iz več rumenjakov, v beljak zavutih, velika kepa, ktere se žival ne more znebiti. Treba

je toraj na kokoši pazljivo oko imeti in brž ko se zapazi, da kokoš, kar se posebno jarkicam rado prigodi, ne more iznesti, da se ji brž pomaga. Najbolje je v dimu posušena slanina ali špeh, ki se drobno razreže in nekoliko osoli. Ta se kokoši, ktera ne more znesti, predloži, da se ga more našreti. To rado pomaga. Sol napravi žejo, žival pije mnogo in tako postanejo čreva boljše vlažna in tako se more jajce naprej pomikati. Tudi olje ricinusovo je dobro pa ni vsakokrat na deželi pri rokah.

Pomoček zoper razni mrčes.

Da se mlade rastline mrčesov posebno polžev in bolh obvarujejo, izveden vrtnar priporoča, da se seme pred posejanjem v žveplovem cvetu dobro povalja. Da se žveplena moka semena bolje poprime, se mora seme prej nekoliko z lanenim oljem namočiti in potem z žvepleno moko potrositi. Pravi se, da se vse mrčesje takih rastlin ogiblje, katerih seme je bilo tako potrošeno. To se s tem pojasni, da žveplo pri kaljenji in poganjanji rastlin žvepleno kislino v plinovi podobi v prsti nareja, ki je mrčesju zoperna. Ko bi se ta skušnja potrdila, bila bi ne le vrtnarjem, ampak tudi kmetovavcem zelo koristna, ki bi mogli potem razne sadeže posebno repo in repič mrčesja zlasti bolh obvarovati. Omenjamo tukaj, da francoski vrtnarji tudi česnovi sok v ta namen rabijo. Česen se tanko stolče in ta močnik nekoliko z vodo zalije in vse nekaj stati pusti in potem seme v to tekočino namoči. Oster duh, katerega rastline pri poganjanju od sebe dajejo, pre mrčes odganja. Znano je, da ima česen tudi precej žvepla v sebi.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Na delo!) V enej zadnjih sej v državnem zboru se je graški poslanec dr. Rechbauer predrznil, vse, kar je slovenskega, neizrečeno psovati. Rekel je, da Slovenci slovenskega jezika ne razumejo, nego samo „bindiše Sprache“. Naš velespoštovani poslanec gosp. dr. Vošnjak mu sicer ni odgovora dolžen ostal, vendar bi zelo dobro bilo, da bi se slovenske občine oglasile proti temu s tem, da bi naše poslance podpirali z dopušiljanjem številnejših prošenj, in to je, kar mi na sreči tiči in me je napotilo, pero v roko vzeti. Slovenski časniki vedno prinašajo imena tistih občin, katere prošnje državnemu zboru za pripoznanje slovenskega jezika v šoli in uradu pošiljajo. Kje ste pa občine ljutomerskega okraja? Ta okraj šteje 44 občin, vse so narodne, vsikdar so bile na prvem mestu, zdaj se še pa ni nobedna oglasila. Napravite vsaj nekatere prošnje, in naj se predstojniki vseh občin podpišejo. Ne čakajte, dokler ne bo prepozno. Stegnite roke, kedar je čas. Narodnjak.

Od Šavnice. (Nova šola.) Vstanovila se je pri nas nova občinska šola na Šavnici. Ne dá se tajiti, da je te šole treba bilo, kajti otroci

šavniške občine so imeli v farno šolo po 1¹/₄ do 2 uri hođa, in tudi vse druge bližnje šole, kakor Apačka, Aninska, Negovska, so érez eno uro oddaljene. V obče imajo farani razprostrane sv. Peterske fare prav daleč v farno cerkev, ki stoji na konci fare tik mesta Radgone. — Za novo šolo se je nakupil hram in okolo hrama ležeče posestvo nekdanj premožnega, zdaj pa na kant prišedšega kmeta. — V to novo šolo so všolane občine Šavnica, Plitvički vrh, nekaj Lastomersko-Zbigovske, in nekaj Poličke. — Volil se je že tudi šolski svet. Šavniška občina je volila izmed sebe 3 narodne, v občini stanujoče može; enako tudi Plitvički vrh enega; Lastomerska Zbigovska pa in Polička ste se čudno obnesli; volili ste vsaka moža, ki ima v občini sicer gorice, stanuje pa v mestu Radgoni. Lastomerska Zbigovska je volila direktorja meščanske šole, g. Stoperja, Polička pa g. Antauer-ja, glažarja. Omenim, da ste te dve občini tudi v sv. Peterski šolski svet ravno ta dva moža volili. — O Zbigovci in Poličani! ali nimate za šolski svet moža, ki med vami stanuje? Ali pa vam je tako malo mar za šolo? Mož med vami bivajoč, izvoljen v šolski svet, bi vam zamogel včasih poročati, o čem se je govorilo, kaj sklepalo v šolskem svetu, kako pa vam bota poročala moža v mestu bivajoča vašega slovenskega jezika nevešča? — Ne dvomim, da sta ta dva moža zavzeta za vse dobro, kot takima pa jima priporočujem, naj svojo veljavnost obrneta za odstranjenje krivice na šoli, ki jima bližje stoji, namreč v Radgonski šoli za veške občine. Otrok to šolo obiskajočih je polovica slovenskih, pa čujte in strmite! slovenski otroci se niti slovenski brati ne učijo. Je to enakopravno? je to pravica?!

Od Mislinje (Božji rop — slabe šole.) V kratkem času so v Šlov. graškem okraju roparji dve cerkvi okradli. Najpred so vtrgali v cerkvo sv. Miklavža pri Vodriži; 17. marca t. l. po noči pa v farno cerkev sv. Ponkracija v Starem trgu. Pri sv. Ponkraciji je tatovom njih zlobno delo precej lahko prišlo; cerkev na visokem bregu je, izvzemši eno pohištvo, od stanovanj oddaljena. Lopovi so prelomili vrata, ki peljejo na „sv. stopnice“; od tam so dospeli v notranje cerkveno poslopje. V dobro zaklenjen zagrad so vlomili s črtalom, katero so si izposodili pri nekem posestniku v okolici. — Pobrali so 1 lepi kelih. 2 pateni in nekoliko srebrnine, v kateri so bile svetinje. En kelih se grabežem ni dopadel, ker pustili so ga, in zanesli pred veliki altar, kamor so zložili posode, ki niso bile iz srebra ali zlata. Tabernakel so pustili pri miru, čeravno so imeli ključ do tistega. Zraven tega še so pobrali denar iz dveh škrinjic, kakih 15 do 20 gold. milošnje, ki se je pri slovesnosti pretekli petek nabrala. Kdo so bili in od kod ti cerkveni tatovi, se ne vé. Nekteri sumničijo, da so bili Judi; vsaj lazili so ti sitneži slednje dni v naši okolici, in potem

zginoli. — Tu po občinah nabirajo prošnje za vpeljavo slovenščine v srednje šole in urade. Daj Bog, da bi se naše pravične želje kmalo uresničile. Razmere naše Stari trg-Slov. graške ljudske šole so tako neugodne, in pravi odreji in odgoji otrok tako nasprotni, da se sme šteti v tem oziru naša ljudska šola med najrevnije cele okolice. A tega ni kriva toliko šolska postava, tudi gosp. učitelji ne, saj zvečinoma ne — temuč način, po katerem je naš šolski okraj sestavljen. Nemčuri se na vse kriplje. Pred kratkim sem srečal šolarja, malega fanteka s težkimi cokljami na nogah. Eden izmed nju, ko se je bil z rokavom od desne in leve strani pod nosom obrisal, me pozdravi: „kis di hant“. Ubogo dete! ubogi starši, ki s tolikimi stroški šole vzdržujejo! Dresirajo se, kakor lovski psički na nekatere tuje besede. Zarad tega ne morejo šole pri praktičnem kmečkem ljudstvu potrebnega spoštovanja najti, ker se tisto uči, kar kmetu ne koristi, kar pa mu pomaga trdi črni kruh služiti tisto se odpravlja in zatiruje.

Iz Podsrede. (Nove orglje. — Trsna uš. — Peticija.) Na tiho nedeljo je tukaj pri podružni cerkvi Matere božje sedem žalosti na tako zvanih „starih gorah“ nad trgom vsako leto velik shod. Cerkevna ta slovesnost bila je letos povzdignena še zavoljo novih orgelj, ki so jih prišli blagoslavljal čast. g. dekan J. Bosina. Po blagoslovljenji so sami tudi pridgovali. Nove orglje, ki imajo 9 spreminov ali registrov, so delo domačega umetnika gosp. Janeza Nareksa. Po sodbi strokovnjakov priča to novo delo zopet o izvrstnem talentu široko po Slovenskem znanega umetnika; in na drugej strani smemo ponosni biti, da premoremo Slovenci tudi v tej stroki kaj sami iz sebe in da nam ni treba vsakokrat pri ošabnih sosedih pomoči iskati. Pretečeni četrtek, 23. t. m., bilo je napovedano v Kozjem podučno predavanje o „trsnej uši“, o mrčesu, ki je vkljub svojej majhnej postavi v najnovejšem času tako grozno veliko škode napravil. Pozvali so se bili k temu nauku vsi večji vinogradni povestniki in sploh kdor se za to zanima. In ko je bila sobana, kjer se je imelo podučevati, že natlačena in polna poduka želnih poslušalcev, skoro samih kmetov, gosposkih ali drugih, ki so umeli razen slovenskega še nemški jezik, ni bila tretjina — nastopi neki g. J... H..., ter začne razlagati o „slavnej“ uši filokseri — v nemškem jeziku!! Le slovenskega jezika zmožni poslušalci, katerih, kakor rečeno, je bilo več, ko dve tretjini, so čakali in čakali, da se bode učeni nemški gospod vendar enkrat tudi še njih usmilil, ter jim milostivo tudi v domačem jeziku posedal, kako razupitemu mrčesu v okom priti, saj zato so bili prišli, da bi se dali podučiti, in saj se je ta nauk plačal tudi z denarjem, ki je prišel iz slovenskih žepov — a čakali so zastoj do konca! Razumeli niso ničesar od cele „filokserne“ pridige, in domov gredočim je ostala v glavi samo beseda

„rep-laus“. Ko so zvedeli, da pomeni „laus“ toliko, kakor uš, mislili so si, da mora biti to taka uš, ki ima „rep“! — Tudi tukajšnje tri občine: Podsreda, Križe in Gorjane, odposlale so skupno peticijo po gosp. dr. Vošnjaku na državni zbor, naj se uvedejo slovenske srednje šole na slovenskej zemlji in naj dobi materni naš jezik po zakonodavnej poti veljavnost pred sodnijami, oziroma, naj se ustanovi c. kr. nadsodnija v Ljubljani za vse slovenske okraje.

Iz Radgone. (V pojasnjenje-) Da je težavno za kateheta, v šolah podučevati, v ktere so všolani slovenski in nemški otroci, bo vsak priznal. Ta težaven stan pa se katehetu nikakor ne olajša, ako mu drugi nedopričanih krivic očitajo, kakor se ubogemu Radgonskemu katehetu godi po dopisu „od slovenske Mure“ v št. 10 „Slov. Gospodarja“. Med tem dopisnik piše tako-le: V Radgoni pa tudi kateheti učiteljem pomagajo. Pravili so mi učenci sami, da nijedne besedice ne slišijo v svojem maternem glasu itd. Vendar resnica je, da slovenski otroci v prvem razredu ravno toliko v slovenskem jeziku odgovarjajo, kakor nemški v nemškem; da se v drugem in tretjem razredu slovenskim otrokom razlaga katekizem v slovenskem, in nemškim v nemškem jeziku.

J. Muršec.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar imeli so te dni preimenitne goste; ruskega carja brat, veliki knez Vladimir, je z bolno ženo svojo na potovanji v Italijo mudil se nekaj dni na Dunaji na cesarskem dvoru, ter bil sijajno in prijazno sprejet. Liberalnim listom to ni po volji, ker vidijo, da iz od njih zelene vojske zoper Ruse ne bode nič. Solze točijo pa isti listi, da izostane potovanje cesarja in cesarice v Italijo; kajti nesramni Italijani hočejo, da bi naš vladar italijanskega kralja moral obiskati v Rimu in tako mu prav dati, da je papež oropan. — Vstaja v Krivošijah in Hercegovini je toliko zadušena, da se vstaške čete drobijo in v planine zgublajo; vendar je treba za daljno varnost postaviti več trdnjav in napraviti ceste. Da se potrebnih denarjev dovoli, pozval je cesar delegacije na den 15. aprila t. l. v Dunaj. — Državni zbor je sprejel zakon o poštnih hranilnicah in zborovanje odložil do 18. aprila t. l. Gosposka zbornica je odobrila pozvišano colnino na petrolej, in državni proračun. Poslanca slovenska, dr. Tonkli in dr. Poklukar, izdelujeta črtež postave zastran slovenskega uradovanja. — Ogerski državni zbor razpravlja vojaško postavo; sprejet je velevažen dodatek: posestnik, ki ima na gruntu oskrbovati 5 ljudi, postavi se v namestovalno rezervo in se pozove pod puško le, če nastane vojska. — Hrvati trpijo vedno hujše pomagjarovanje; na železnicah in

davkarijah se govori in tudi uraduje vedno več v magjarskem jeziku; v Medjumurji baje uže nekoi plebanoši pridigujejo magjarski. Ubogi Hrvati, politika bana Pejačevića je čudna!

Vnanje države. Nemški cesar, stari Viljelm, prišel je nedavno svoje 86. leto. Čestitali so mu od vseh strani, najznamenitneje pa ruski car, ki ga je imenoval svojega prijatelja in zaveznika. Bismark hoče na vse pretege samotržje s tobakom vladi priboriti, pa Nemci se mu povsod ustavljajo. — V Poznanskem Nemci Poljake silno ponemčujejo. — Ruski car namerava obiskati avstrijskega cesarja in se potem v Moskvo preseliti, kder se da kronati. Judom se prepoveduje, na kmetih stanovati in krščene blapce in dekletke imeti. Mnogo Judov se izseljuje v sveto deželo. Prav imajo, naj le gredó v sv. deželo. — Bolgarski knez odposlal je sijajno poslaništvo v Belgrad, čestitat novemu srbskemu kralju. — Italijani imajo zaporedom rabuke delaveev in nemaničev, v Mesini, Palmanovi in blizu Neapolja so županstvom uradnice razdjali; papež so proglasili 7 novih kardinalov. — Francoska vlada je po žandarjih dala na den sv. Benedikta pridne menihe Benediktine v samostanu Solesmes ugrabiti in iztirati. V Tuniško vdrlo je 7000 Arabov, orožja jim je baje turški sultan poslal. — V severni Ameriki so več časa živeli Mormoni, ter je vsak mož imel po 10—30 žen. Grdo vlačugarstvo je republikanska vlada sedaj strogo prepovedala.

Za poduk in kratek čas.

Mostar.

II. Sultan je toraj podaril za zidanje cerkve ugodni prostor in še 50 kesah grošev, kar neki znaša v našem denaru do 3000 fl. Očetje frančiškani so mi pravili, da je od inostrancev največ pripomagal k stavbi pobožni l. 1878 umrl nadvojvoda Franc Karol, oča našega svitlega cesarja. Posebne zasluge pa si je pridobil za to svetišče tedanji Mostarski vladika prečastni fra Angjeo Kraljevič, ki je meseca avgusta l. 1879. v Konjici o priliki vizitacije nagloma umrl, in je bil tudi tam, obžalovan in objokovan od svojih škofljanov, pokopan. Po zunanji in notranji opravi in pripravi zasluži cerkva, da je stolna, škofovska katedrala. Vladika sicer ne biva za vsem v Mostaru, ampak dobre pol ure izven mesta v samotnem Vuko- ali Suhodolu v priprostem, ednonadstropnem dvoru, ki ga je omislil l. 1847. biskup Barišić. Ne daleč od škofovske rezidence na strmem griči leži katoliško pokopališče, obdano z debelim, visokim zidom. Prav ličnih nagrobnih spomenikov nikakor ne manjka. Napisi so vsi slovanski, izjemši dva italijanska, od katerih se eden glasi: „Qui riposa Leopoldina Bonvicino, nata Manich, passò a miglior vita il di due marzo 1869. Che iddio le accordi l'eterna pace. — Tu počiva

L. B. rojena Manieh, preselila se je v boljše življenje 2. dne marca 1869. Bog jej dal večni mir“. Hercegovaški so skoro vsi, ne vem kako to, po ednem kopitu složeni. Za potrjilo nate dva:

„J. N. R. J. Ovdí počiva tilo pokojne Mare ščeri Ivana Zovke. Priminu G. G. 1873.“ in drugi: „J. N. R. J. Ovdí počiva tilo pokojnoga Marka Dalere. Isti sin Marka Dalere, koi se udusio u teškoj Neretvi na 18. Lucia G. G. 1879.“ Muhamedani imajo grobove po svojih vrtih in po bližnjih holmih; Srbi pa na griči tik svoje cerkve.

V Mostaru nahaja se v frančiškanskem samostanu tiskarna, l. 1872 ustanovljena z velikim trudom od vrlega Franje Miličevića. V njej se je tiskalo največ šolskih in znanstvenih knjig, ki so zagledale v Hercegovini beli dan, pisane in zložene od blagih frančiškanov, ki vzdržujejo in vodijo v lastnej hiši šolo za dečke; za dekleta pa skrbé usmiljene sestre. Katoliške šole so mnogo boljše uredjene, kakor muhamedanske ali srbske. Redovniki so pridno spisovali primerne, naučne knjige, kakoršne so n. p. „Slovinski bukvar za nauk djece Hercegovačke. Pravopis za nižje učione katoličke v Hercegovini.

Račun za prvu in drugu godinu itd. Za samostanske latinske šole napisal je že imenovani vladika Angjeo Kraljevič slovnico latinsko: „Grammatica latino-illyrica. Romae 1863. Typis s. C. de propaganda fide“. Isti velemož je tudi izdal: „Zabava duhovna za dieu školsku. Uredio fra Angjeo Kraljevič biskup u Hercegovini. Mostar 1874 str. 16. 156. Nabral in sestavil je iz raznih knjižic, kakor sam piše, za ljubo mladino nauk, kako ima moliti in kaj hoče moliti; kaj je sveta meša in kako jo mora deca slišati. Za predgovor ali motto je posnel zlati nauk: „Fili! omnibus diebus vitae tuae in mente habeto Deum, et cave, ne aliquando peccato consentias. Sine! vse dni svojega življenja misli na Boga in glej, da nikdar ne privoliš v greh“. Tob. 4. (Dalje prih.)

Smešnica 13. Ko so v nekej vesi prvokrat z velikim novim zvonom zvonili, je neka starka rekla, da zvon ne brenči dosti. Nekdo izmed množice pa jej reče: Mati, le potpíte! Ko bo zvon tako star, ko ste Vi, bo že tudi dosti brenčal.

Srepež.

Razne stvari.

(Zahvalo) izrekata Laporska učitelja čast. g. J. Purgaju, provizorju, ki je šolskeje bukvarnici daroval 60 knjižnic.

(Graških Slovencev) je na tisoče, vpisalo pa pri štetji samo okolo 500. Sedaj imajo društvo „Slovanska čitalnica“, ki šteje uže 43 članov. Namen je, Slovincem in sploh Slovanom družbenko središče prirediti, da vsak zna, kde jih naj poišče. Društveni prostori so v Pfarrgasse šte. 1 v II. nadstropji. Načelnik je g. dr. Ignacij Klemenčič, docent na vsučilišči.

(*Iz Rogaca*) se nam piše, da je 9. t. m. oča Jož. Fric svojega malovrednega sina v jezi z nožem zabodel in usmrtil; 20. t. m. je pa nek hudobnež gozd na Donaškej gori užgal in 500 gl. škode naredil. Nek Romanus Sostara pošilja Rogačanom grozivnih pisem, v katerih tirja 400 gl. Denarje mu ima prinesti mož z bandero v roki, ob polnoči na Lupiški most, če ne, pa užge trg. V pol letu pogori Rogatec. Bahač pravi, da je Guzajev bivši tovariš. Žandarji in gasilci nimajo sedaj nič pokoja.

(*Dva Žganjepivca*) v Zabukovci za Celjem sta se meseca svečana t. l. v nekej bajtici žganja napila, se šla metat, a podlegli Leopold Krainer, jezen, pobere kamen, natolče Matevža Ribiča po glavi tako hudo, da je ta v šestih dneh moral umreti.

(*Iz Griž pri Celji*) se nam piše, da ljudje s sedanjim županom, pa tudi z njegovim tajnikom niso zadovoljni, prvi vleče 96 gl., drugi pa 180 gl. No, če niso zadovoljni, zakrivili so si sami, zakaj so pa tako volili.

(*Podobo dr. Bleiweisovo*), 63 ctm. široko in 79 ctm. visoko v oljno-barvenem tisku, posneto po najnovejšem originalu ali portreji g. Ivana Frankeja, prodava po 4 gl. g. Peregrin Kajzel v Ljubljani, stari trg šte. 30.

(† *Umrli*) je gosp. Matija Terstenjak, priljubljen učitelj v Monsbergu, po devetmesečnej hudej bolezni. Pogreba dne 12. t. m. udeležilo se je 22 učiteljev, ki so mu zapeli premilo nagrobnico. Hvala jim!

(*69 let star novomešnik*) je v Gradci bivajoči profesor Rudolf Hasert. O svojem času bil je protestantski pridigar. Ker je pa iskal resnico, jo je našel v katoliški Cerkvi, ter službo odložil in postal katoličan. Krivej veri slovo dala je potem še njegova gospa z otroci. Pred leti mu je umrla žena, a vdovec je kvaterne nedelje, 5. marca, prejel zakrament sv. reda. Tudi njegov sin je duhovnik že blizo 8 let.

(*G. Maričnika*) od sv. Lovrenca v puščavi izvlekli so mrtvega iz Drave in v Kameci pokopali.

(*Mrtvo dete*) našli so v Prohartovem vrtu pri sv. Antoniji na Pohorji. Psi so je izkopali in žrli, Mati zločiniteljica je baje neka dekla Fr. Kočnik.

(*Prestavljeni*) je sodnijski adjunkt Fr. Toplak k okrožnej sodnji v Celje, a v Slov. Bistrico Emanuel Wokaun, sin Celjskega Wokauna, pa zna tako kakor nič slovenski.

(*Zlatov izkopali*) so na železnici v Pragarskem lani, 153 angleških, 5 ameriških in 1 španski zlat. Komu da so bili vropani in ondi zakopani, to še ni znano.

(*Pekar Ludvik Havranek*) ki je nedavno v Senarskem v Slov. goricah svojo mačeho ubil, bil je kot norljav spoznan in v norišnico Feldhovsko odpeljan.

(*Železnica Sisek-Doberlinska*) je se odprla dne 29. marca; ona je 49 kilometrov dolga.

(*V Trbovljah*) je kos premoga delavcu F. Borstnerju zlomil roko in nogo.

(*Le nemščina*) je na Štajerskem sodnijski jezik. Tako je razsodil plem. Waser v Gradci prilično pravde Blaža Sporina (po dr. Sernecu) zoper Tekauca (dr. Glantschnigg), ter tako sili slovenske odvetnike nemški uradovati, če tudi zastopane ali klient besede nemški ne ume; § 19. osnovnih pravic baje ni ničesar pre naredil. V tej reči mora pomagati državni zbor!

(*Lastno dete*) umorila je dekla Ana Selič v Škofji vasi.

(*V Zidanem mostu*) je delavec z brega pal in si hrbtnec zlomil, da je moral umreti.

(*Na Prekmurskem*) blizu Kiseka je ves s 40 hišami pogorela.

(*Pogreb čast. g. Antona Žoharja*), župnika pri sv. Martinu v Rožni dolini, ki so vsled plučnega prisada dne 25. p. m. umrli, bil je 28. svečana prav sijajen. Vkljub slabim potom, ktere je toliko zaželeni dež prejšnji den jako razmočil, zbralo se je 18 duhovnikov iz treh dekanij, pokojnemu poslednjo čast skazat. Sprevod vodili so prečast. g. Fr. Juvančič, korar in dekan novocerkevski, nagrobnico govorili so velečast. gosp. župnik Kos, mrtvaško sv. mešo so pa peli Vitanski župnik, velečast. g. Bratanič. Daljši životo pis tega vzornega duhovnika priobči „Slov. Gospodar“ v svoji prihodnji „Cerkveni prilogi.“ — Naj pokojni gospod počivajo v miru!

(*Vabilo*) k LIV. odborovi skupščini „Matice Slovenske“ v soboto dne 1. aprila t. l. ob 5. uri popoldne v Matičini hiši na Bregu. Dnevni red: 1. Branje zapisnikov o LII. in LIII. odborovi seji. 2. Naznanila prvosedstva. 3. Tajnikovo poročilo o dobi od poslednje seje. 4. Poročilo književnega odseka. 5. Nasvet g. odbornika Šukljeja o izdajanji učnih knjig za srednje šole. 6. Poročilo gospodarskega odseka: a) o društvenem letnem računu za 1881. in proračunu za 1882. leto; b) o knjigarskih cenah društvenih knjig; c) o tiskarskih ponudbah. 7. Odsekovo poročilo: a) o premembri društvenih pravil in b) o dopisu društva „Narodni dom“. 8. O družih predlogih za letošnji redni veliki zbor. 9. Posamezni nasveti. Z ozirom na veliko važnost in obilico tvarine naj gospodje odborniki blagovolijo sniti se točno in v polnem številu. Pismene nasvete je poslati o pravem času.

(*Razpisane*) so fare: Sv. Ilj do 20., Brežce do 18., Vuherje do 20., Šmartno do 11., Loka do 25., Fram do 24. aprila, Št. Jedert do 2. maja.

(*C. k. okrajni glavar ptujski*) dobil je vsled pritožbe okrajnega zastopa nalog okrajni šolski svet redno sklicavati k sejam a ne brez njega ukazovati.

(*Lepa svečanost*) vršila je se v Studenicah na čast godovanju župnika č. g. Altmanna dne 19. t. m. Streljalo je se iz možnarjev, muzika je svirala in župan je se zahvalil v imenu srenje za mnogozaslužno delovanje blagega župnika, ki je

nedavno ponudene mu dekanijske administracije ni hotel zaradi starosti prevzeti.

(*Graška hranilnica*) je darovala farni šoli Dol pri Hrastniku 200 fl. Bog blagoslovi nje delovanje, ker se tudi vbozega Lazarja spominja.

(*Slovensko prošnjo*) za jednakopravnost slovensčine poslala je tudi srenja Jezero, prva na Koroškem. Slava!

(*Spremembe v Lav. škofiji.*) Č. g. dr. Anton Suhač postal je stolni vikar in beneficijant č. g. dr. Feuš pa stolni kaplan; za novega stolnega kaplana namenjeni č. g. Marko Črnko je nevarno zbolel.

Loterijne številke:

V Gradci 24. marca 1881: 85, 32, 11, 35, 8.

Na Dunaji " " 15, 83, 33, 72, 8.

Prihoduje srečkanje: 8. aprila 1882.

1—2

Zahvala.

Dozvoljujem si generalnej agenciji ogersko-francoske zavarovalne družbe na delnice v Gradci, v Radeckijevej ulici števil. 8, za hitro in jako točno pregledanje in izplačanje storjene škode pri požaru dne 10. t. m. izreči dolžno zahvalo pa tudi rada ovo družbo vsem, ki hočejo kaj zoper ogenj zavarovati, najtoplejšje priporočim.

Občina: gornja Grajena pri Ptujih

dne 15. marcija 1882.

Ana Vohel.

Javna zahvala.

Na velezasluzno posredovanje preblagorodnega gospoda Ferdinanda Haas-a, c. k. namestnijskega svetovalca in okrajnega glavarja Celjskega je dobil krajni šolski svet v Šmartnem pri Gornjem gradu od slavne Štajerske hranilnice v Gradci, v pomoč stavbe nove šole znameniti dar „pet sto štirideset i dva“ goldinarja, za kateri dar se podpisani v imenu celega krajnega šolskega sveta omenjenemu gospodu priporočevalcu in slavnej Štajerskej hranilnici v Gradci najtoplejšje zahvaljuje.

Krajni šolski svet v Šmartnem pri Gornjem gradu,

dne 22. sušeca 1882.

Načelnik:

Jožef Bastel.

Mežnarsko in organistovsko

službo želi nastopiti človek od mladega pri cerkvi, oženjen, zdrav in čvrst, poseben umetnik v orgljanji in petji. Tudi zamore biti kot kapelnik, ker razume vsako muzikalno orodje rabiti, in na vsako poduk deliti. Dobrih spričeval ima pokazati. Več se izvé pri gospodu dekanu v Rogaci. 2—3

Vabilo

v občini zbor društva, ki namerava postaviti poslopje za okrožno sodnijo v Mariboru.

Zborovalo se bode dne 3. aprila t. l. zvečer ob 8. uri v Kasinu, I. nadstropje, v jedilni dvorani.

Dnevni red:

1. Poročilo o delavnosti odborovi,
2. poročilo g. denarničarja,
3. volitev novega odbora,
4. volitev preglednikov računa,
5. volitev treh članov, ki imajo podpisati zapisnik,
6. predlogi članov.

Odbor.



Oglas in javna zahvala.

Dozvoljujem si tovarišem in prijateljem svojega brata

Alojzija Rajšpa,

bivšega učitelja v Veržeji,

naznaniti, da se je ta po 14dnevni bolezni 15. sušca t. l. v večnost preselil. — Kateri so mu zadnje pot posodili, tem izrokam najizkrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujem še č. g. župniku, na katerih privabilo so se udeležili slovesnega pogreba tudi 3 tuji č. gg. duhovni in okolo 22 učiteljev, ki so iz sočutja do revne udove vsi brezplačno cerkvene obrede opravljali. Bog jim plati!

Matevž Rajšp,

nadučitelj pri sv. Juriji v Slov. gor.



Podpisani daje na znanje, da so njegova mati, gospa

Marija Schiker,

bivša posestnica pri sv. Marjeti na Pesnici

umrla dne 29. marcija t. l. ob 5. uri zjutraj po kratkej bolezni, stari 79 let.

Slovesni pogreb bode v petek dne 31. marcija ob 3. uri popoldne. Zadušne sv. meše bodo se brale v soboto dne 1. aprila t. l. ob 7. uri v farnej cerkvi sv. Marjete na Pesnici.

Rajna se priporočuje pobožnemu spominjanju.

Jožef Schiker.

Ponudba.

Oseba poštenega obnašanja, ki zna kuhati in gospodariti, želi službo v farovži. Ime pové Marija Legat, Fabriksgasse Nr. 14. v Mariboru.

2—3

Ponudba.

Organist s prav dobrimi spričali in izurjen v orgljanji želi priti za organista na kako faro. Več se izvé pri cerkvenem predstojništvu v št. Janži pošta Velenje (Wöllan).

Zahvala in priporočba.

Zahvaljujem se vsem, kateri so me dozdale z naročili podpirali, prav srčno, in priporočujem se jim, kakor tudi sploh p. n. občinstvu, posebno č. g. duhovnikom, uradnikom itd. v daljno naročbo.

Prizadeval si bodem, vsakemu njegovo voljo po svoji najboljši moči izpolniti.

Posebno opozorujem č. duhovščino, da izdelujem tudi talarje, birete in kolarje lepo in po prav nizki ceni.

Naročila iz dežele izvršujem ravno tako vestno in pridem oddaljenim tudi na dom mere jemati.

Z velikim spoštovanjem

Franc Jesenko,

1—12 krojač v Mariboru, Pfarrhofgasse št. 15.

Josefa Nolli

kleparica (špenglarca) v Celji

priporočam svojo klamfarsko obitnijo, koja že skozi 49 let tukaj v Celji obstoji, posebno vsem zidarskim podvzetnikom. S ponosom smem trditi, da še nihče ni imel zoper moje delo opravičenega očitja, da sem si pa nasproti pridobila dosti pohvale vsled svojega vseskozi poštenega ravnanja. V občno zadovoljnost sem pokrila s kotlovino zvonike na Frankolovem, na Kalobji, v Grižah, v Šmariji itd. potem železnična poslopja na Zidanem mostu itd. in novo deklisko šolo v Celji, zato se priporočam prečastitim farnim predstojništvom, županstvom, stavbarskim podvzetnikom itd. ter obljubujem svoje delo, kakor do zdaj, po ceni in pošteno izvrševati.

3—3

Sprememba prostorij!

Zaloga blaga „pri nizki ceni“ v Mariboru od 15. marca naprej ni več v gosposki ulici št. 5, ampak

v gosposki ulici št. 17 ^{3—3}

v Švan-ovej hiši, poštni ulici nasproti.

Dobra knjiga.

V založbi W. Blanke v Ptuji izišla je priljubljena knjiga:

Marija žalostna mati

v novej izdaji. Velja nevezana 25 kr., v papir vezane 50 kr., v usnje vezana pa 90 kr. Kdor priloži 10 kr. poštuine, temu se dopošlje po pošti pod križnim ovitkom. ^{2—3}

Štacuno v najem

da uljudno podpisani v Kapli blizu Arveža ali pa na zaračunjevanje. Sodil bi nabolje kakšen samičen krojač ali šivilja. Pogoji so ugodni; kupuje se ondi rado, ker je blizu cerkve.

Juri Volmajer, oštarijaš

v Kapli, pošta Arnfels, Steiermark.

Priporočba.

Barve v oljnatem firnežu in tudi suhe, oljnati firnež, terpentiu, kopallak, spirituslak, kakor tudi raznovrstne čope in vse v to vrsto spadajoče stvari po velikem in drobnem se dobijo po najnižji ceni v

kupčiji z barvami:

v Mariboru, gosposke ulice 19, „pri psu“.

S spoštovanjem

H. Billerbeck.